

§ 24. ВЕЛІЧ МАТЧЫНАГА СЭРЦА

Мама ў жыцці кожнага чалавека — самы блізкі і дарагі чалавек. Ласкавая ці строгая, сумная ці вясёлая, рашучая ці нясмелая — яна заўсёды побач з намі. Мама ўвасабляе дабро, ласку, клопат. Матчына сэрца не ведае меж. Яно чыстае, чулае, міласэрнае, мяккае. У ім заўсёды знойдзецца месца цяргпенню, суперажыванню, высакароднасці, дараванню.

Ва ўсе часы вобраз маці захапляў творцаў і натхняў іх на стварэнне вялікіх твораў мастацтва. У большасці мастацкіх твораў мама — сардэчны, шчыры, спагадлівы сябар, настаўнік і абаронца.

Клопат маці пра сваё малое — у цэнтры скульптурнай кампазіцыі Фёдара Каменскага. Мастак адлюстраванне хвалюючы момант у жыцці кожнай маці — першыя спробы яе дзіцяці самастойна хадзіць. Скульптар паказаў маці засяроджанай, адухоўленай і шчаслівай. Ледзь улоўная ўсмішка паказвае найвялікшую радасць. Яе разведзеныя ў бакі рукі аберагаюць малое ад магчымых удараў. Балансуючы з боку на бок, дзіця робіць свае першыя няўмелыя крокі.

Фёдар Каменскі.
Першыя крокі

Адзін з эпизодаў жыцця сваёй сям'і паказаў у карціне «Раніца» Барыс Кустодзіеў. Ён намалюваў сваю жонку, якая купвае іх першынец. Матчыны пацукі выяўляюцца праз радасны стан немаўляці. Малое гуляе, і нам здаецца, што мы чуем удары яго далонек па вадзе. Прамяні ранішняга сонца заліваюць пакой цяплом і святлом, падкрэсліваюць жывую, радасную атмасферу.

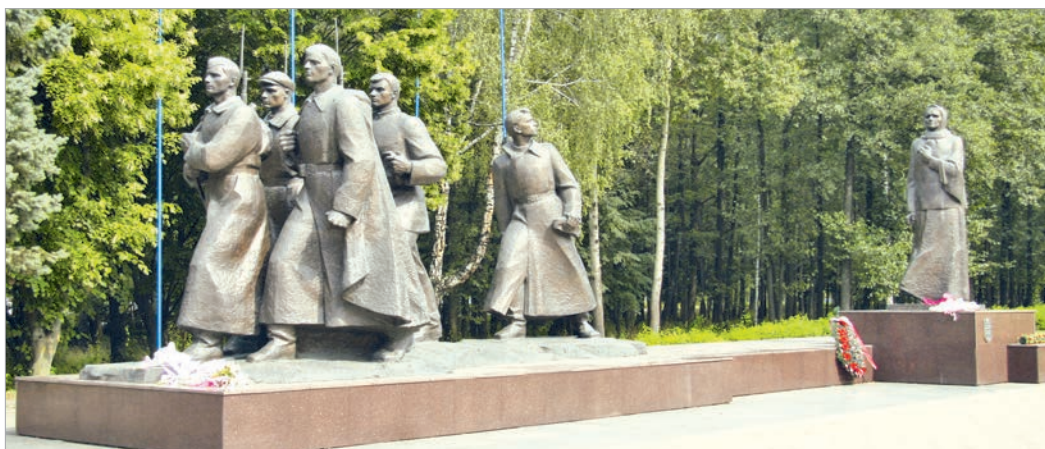
Іншыя якасці матчынай душы раскрываюцца ў манументе ў гонар маці-патрыёткі Настассі Фамінічны Купрыянавай. Аўтары паказваюць жанчыну

Барыс Кустодзіёў.
Раніца

мужную, якая валодае велізарнай сілай духу. Перад намі — рэальная гісторыя. Маці адпраўляе пяцых сыноў на вайну. Прыціснуўшы руку да грудзей, яна быццам развітваецца са сваімі дзецьмі, якія рашуча крочаць насустрач будучым баталіям. Яе накіраваны ўдалечыню позірк і пастава поўныя малення, веры і надзеі...

Патрыятычныя пачуцці выклікае вобраз маці на карціне «Партызанская мадонна» беларускага мастака Міхаіла Савіцкага. У яе поглядзе душэўны боль і трывога. Суровыя фарбы вайны ствараюць кантраст з заспакоеным абліччам мадонны. Яна задуманная,

Андрэй Заспіцкі, Іван Міско, Мікалай Рыжанкоў.
Манумент у гонар маці-патрыёткі Н. Ф. Купрыянавай

Міхаіл Савіцкі.
Партызанская мадонна

Кузьма Пятроў-Водкін.
Маці

яе погляд поўны надзеі. Аднак за знешнім спакоем маці хаваецца ўнутранае напружанне.

Кузьма Пятроў-Водкін шмат разоў звяртаўся да тэмы мацярынства. Угледзьцеся ў адну з яго работ. Сялянка, седзячы на траве, корміць дзіця. У карціне ўвасоблены вобраз Маці ўсіх часоў. Пяшчота, клопат, трывога за будучыню дзіцяці напаўняюць яе позірк задуменнасцю. Яркія фарбы адзення жанчыны сімвалізуюць Жыццё. Угледзьцеся ў пейзаж, які служыць фонам. Шырокі паварот магутнай ракі абмывае зялёны ўзгорак — сімвал самой Зямлі. Эпохі прыходзяць і сыходзяць. А Маці і Дзіця — вечныя...

У розныя часы ў розных відах і жанрах мастацтва тэма мацярынства раскрывалася па-свойму. Але заўсёды ў вобразе маці адлюстроўваюцца найвышэйшыя душэўныя якасці чалавека — дабрыня, чуласць і пяшчота.

ПЫТАННІ І ЗАДАННІ

1. Якія матчыны якасці перададзены ў творах мастацтва, з якімі вы пазнаёміліся ў параграфу і электронным дадатку? Якая з работ вам спадабалася найбольш? Чаму?
2. Калыханка — гэта першая песня, якую чуе немаўля ў сваім жыцці. Яе напявае мама, каб дзіця супакоілася і заснула.

Таму мелодыя мае спакойны і ўлагоджаны характар. Паслухайце ў інфармацыйных крыніцах калыханку Звездара (музыка Аляксея Рыбнікава, словы Юлія Кіма) з музычнага фільма «Пра Чырвоны Каптурок». Вывучыце словы калыханкі. Выканайце яе ў класе разам з героямі фільма.

ТВОРЧАЯ МАЙСТЭРНЯ

3. Выканайце фотапартрэт сваёй мамы (бабулі або самага блізкага чалавека). Ахарактарызуйце атрыманы вобраз. Якія рысы характару вы хацелі паказаць?

§ 25–26. СВАШЧЭННЫ ВОБРАЗ МАЦІ

Са старажытных часоў мастакі імкнуліся ўвасобіць у вобразе маці боскі пачатак. Багіню-маці заўсёды прадстаўлялі як жанчыну, якая дае жыццё ўсяму жывому на Зямлі. Яе ўшаноўвалі, ёю захапляліся, яе ўзносілі...

Паганскія вобразы Багіні-маці. Розныя народы заўсёды ўяўлялі Багіню-маці па-рознаму. Гэта было звязана з існуючымі вераваннямі і традыцыямі.

Першыя выявы маці з дзіцём з'явіліся ў першабытную эпоху — у наскальным жывапісе. Першабытны чалавек імкнуўся назаўсёды захаваць тое, што лічыў найбольш значным у сваім жыцці.

Маці з дзіцём. Фрагмент наскальнага роспісу ў цясніне Тасілін-Аджэр (Алжыр)

Народная вышыўка з сімвалічнай выявай багіні ўрадлівасці